

Весткі й Паведамленьні

інфармацыйны бюлетэнь Згуртаваньня “ПАГОНЯ”

Viestki j Paviedamleñni

Сусьветнае сеціва: e-krama.com, pahonia.com

Электронны адрас: viestki@mail.com

✉ P. O. Box 3225, Farmingdale, NY 11735

№ 2 (600)

Люты 2016 г.

Прэзэнтацыя альманаха “Беларус” у Нью-Ёрку

У суботу 26 сьнежня ў Доме Маракоў на Мангэтане прайшоў сход Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня “Пагоня”, на якім адбылася прэзэнтацыя чарговага выпуску літаратурнага альманаха “Беларус”.

Напачатку сходу з кароткім словам выступіў старшыня Згуртаваньня “Пагоня” Віталь Зайка. Ён распавёў пра дзейнасьць арганізацыі ў адыходзячым годзе і заклікаў прысутных даваць прапановы адносна таго, якой яны хацелі б бачыць працу арганізацыі ў наступным годзе.

Затым выступіў старшыня Беларускага Народнага Фронту і Партыі КХП-БНФ Зянон Пазьняк. Ён распавёў пра бягучы момант і пра цяперашняе палітычнае становішча ў Беларусі й вакол яе. Ён, у прыватнасьці, сказаў: “Кіраваньне Лукашэнкі доўжыцца ўжо 21 год. Яно завяло краіну ў тупік, вынішчаецца нацыянальная культура, лукашэнкаўскі рэжым апынуўся ў міжнароднай ізаляцыі, эканоміка знаходзіцца ў поўнай стагнацыі. Здавалася б, усё дрэнна, і надзеяў ніякіх няма. Але, калі азірнуцца на гісторыю, дык можна сказаць, што падобная сытуацыя шмат у чым назіралася і ў сярэдзіне 1980-х, у часы непадзельнага камуністычнага панаваньня. Людзі мелі свае думкі, займаліся ўласным жыцьцём, расьцілі дзяцей, працавалі. Але калі надыйшоў момант, калі раптам зьявілася мажлівасьць пачаць рух убок нацыянальнага адраджэньня – адкуль што і ўзялося, людзі сталі выходзіць на мітынгі, зьявіліся рухі й партыі, раптам ўзьнялася хваля таго нацыянальнага аднаўленьня другой паловы 1980-х. Людзі зрабіліся палітычна актыўнымі, патрыётаў большала з кожным днём, і неўзабаве, празь некалькі год, Беларусь стала незалежнай дзяржавай.”

Таму і цяпер трэба быць гатовымі. Трэба не паддавацца на правакацыі. І грамадства ў пэўны час палыхне. Але калі няма падрыхтоўчай працы – тады дзейнасьць па аднаўленьні незалежнасьці й свабоды можа заповоліцца, можа змарнавацца”.

Сп. Пазьняк далей спыніўся на сваіх сустрэчах з патрыятычна настаўленай беларускай моладзьдзю ў Варшаве, з прадстаўнікамі тактычнай групы “Беларусь”, якія змагаюцца супраць расейскага імперыялізму, дапамагаючы братам-украінцам на ўсходзе Ўкраіны. Ён таксама адзначыў непаслядоўную і бязглузду палітыку Эўразьвязу і наагул заходніх урадаў у дачыньнях з Лукашэнкам, і ва ўсім усходнеэўрапейскім рэгіёне. Прычым ужо ня раз заўважалася, што як За-

хад пачынае гульні з рэжымам, здымае санкцыі, дае крэдыты – дык рэжым бярэцца яшчэ мацней душыць нацыянальныя сілы. Нават перасталі весці гутарку аб правах чалавека, і як сымбаль патапаньня тых правоў, рэжым адкрывае ў Магілёве помнік “чэкістам”-НКВДыстам! У тым самым Магілёве, дзе забілі Гартнага, Байкова ды тысячы іншых нацыянальных дзеячоў. І вось там ставаць помнік не ахвярам, не патрыётам Беларусі, а катам, забойцам. Ды яшчэ з надпісамі па-беларуску – гэтка рафінаваная подласць. Гэта як сыгнал, што ні на якія рэформы рэжым ня пойдзе. Але мы мусім быць гатовыя да любых паваротаў падзеяў, і трэба назапашваць сілы, выкарыстоўваць мэтад ланцуговай рэакцыі. Грамадства

працяг на бачыне 2

Шаноўныя сябры!

Разам са студзеньскім нумарам “Вестак і Паведамленьняў” кожны падпісчык у якасьці падарунка за сваю прыхільнасьць атрымаў насыценны **каляндар Згуртаваньня “Пагоня” на 2015 год.**

Тыя асобы, хто не выпісваюць бюлетэнь, могуць набыць каляндар (кошт разам зь перасылкаю \$10), даслаўшы аплату ў рэдакцыю па пошце або завітаўшы на старонку e-krama.com

Студзеньскі сход Згуртаваньня “Пагоня”

Першы ў гэтым годзе сход Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня “Пагоня” прайшоў у суботу 9 студзеня на традыцыйнай пляцоўцы – у ДOME Маракоў на Мангэттане. Напачатку старшыня Віталь Зайка распавёў пра дзейнасьць “Пагоні” ў 2015 годзе. Затым ён запрасіў усіх разам абмеркаваць і скласьці плян імпрэзаў Згуртаваньня “Пагоня” на бліжэйшы год. Сп. Зайка выказаў свае прапановы пра тое, каб наладзіць сэрыю інфармацыйных і практычных гутарак па пытаннях, што хвалююць і закранаюць большасьць землякоў, якія апынуліся ў Амэрыцы. Гэта, найперш, як знайсці працу, як і куды паступіць на вучобу, дзе знайсці грошы на яе аплату, якую спецыяльнасьць абраць. Таксама важным ёсьць пытаньне зьмены і набыцця юрыдычнага статусу і, магчыма, што кіраўніцтва арганізацыі зможам знайсці юрыстаў, якія пагадзіліся б прыйсці й правесці гутаркі па пытаннях палітычнага прытулку, выкліку родзічаў ды розных іншых пытанняў.

Сп-ня Валянціна Якімовіч выступіла з інфармацыяй пра традыцыйныя абрады Гуканьня Вясны і Купальля, што ладзіліся ёю, і заклікала прысутных, што маюць спявацкія і музычныя здольнасьці, далучацца, паведаміць пра свае таленты й зацікаўленьні. Сп-ня Якімовіч таксама адзначыла, што часта новапрыбылым бракуе самай элемэтарнай інфармацыі пра свае правы і абавязкі, пра розныя праграмы і напрыклад, пра пэнсійнае забяспечаньне – і гэта таксама можна было б улучыць у праграму гутарак, каб людзі ведалі, што іх чакае ў Амэрыцы, і што яны могуць кажаць ад дзяржавы ў выглядзе дапамогі й магчымасьцяў самарэалізацыі.

Да гутаркі далучыўся сп. Зьміцер Левіт, які падзяліўся сваім досьведам першых гадоў жыцьця ў Злучаных Штатах, пра працу ў кар-сэрвісе. Сп. Левіт засьцярог ад карыстаньня падробленымі нумарамі сацыяльнага страхаваньня (Social Security), бо калі напачатку праблемы могуць быць нябачнымі, дык могуць яны усплывуць.

Сп-ня Валянціна Якімовіч паведаміла пра небясьпеку фальшывых шлюбаў і пра несумленых юрыстаў, якія выкарыстоўваюць неабазнаных новапрыбылых, каб выцягнуць грошы, не выконваючы ўзятых на сябе абавязкаў.

Размова пайшла пра якасьць працы адвакатаў, і прысутныя дзяліліся дадатнай і адмоўнай інфармацыяй аб гэтым. Сп. Віталь Зайка заклікаў усіх, хто мае досьвед працы з юрыстамі, паведаміць, каго яны парэкамендавалі б землякам для вядзеньня справаў палітычнага прытулку ды іншых.

Сп. Алесь Тур паведаміў пра сваю вучобу ў Калюмбійскім унівэрсытэце па спецыяльнасьці эканоміка і пра працу ў сфэры фінансаў. Ён адзначыў, што ахвотна ўз’яў бы ўдзел у інфармацыйных гутарках па пытаннях вучобы і працы.

Напрыканцы абдыліся знаёмствы з гасьцямі “Пагоні” і пасля ў неафіцыйнай частцы ўдзельнікі сходу маглі працягнуць знаёмствы ў вольнай таварыскай атмасфэры.

Віталь ЗАЙКА

Прэзэнтацыя і сход працяг з бачыны 1

выспявае, грамадства мае шмат не адкрытых яшчэ мажлівасьцяў і рэсурсаў.

Затым пачалася ўласна прэзэнтацыя альманаха “Беларус”. Вёў яе рэдактар выданьня Марат Клакоцкі. Напачатку ён каротка спыніўся на мэтах выданьня і на гісторыі стварэньня альманаху. Усё пачалося ў 2007 годзе, няшмат хто быў пэўны, што альманах пратрымаецца болей за адзін-два нумары. Але, дзякуючы падтрымцы сп. Вітаўта Кіпеля, іншых дабрадзеяў-аматараў беларускай культуры, што фундавалі выданьне, маем цяпер ужо дзевяты ягоны выпуск, з працамі 25 беларускіх аўтараў з 10 краінаў сьвету.

Выданьне ад пачатку было скіраванае на друк аўтараў, якія стала жывуць па-за межамі Беларусі, бо на Бацькаўшчыне, нават пры ўсіх цяжкіх умовах, магчымасьці апублікавацца па-беларуску ўсё ж існуюць, а вось на чужыне іх няма, ці дакладней, не было зусім. Узровень і падбор аўтараў неаднастайны, але мэтаю было не стварэньне выданьня для прафэсійных літаратараў, але спроба адшукаць творчыя сілы сярод прадстаўнікоў беларускай грамады на чужыне, паказаць, што тут таксама можна займацца творчай дзейнасьцю па-беларуску, заахваціць людзей да рэалізацыі сваіх творчых памкненьняў.

Затым сп. Клакоцкі запрасіў выступіць прысутных аўтараў альманаха. Пер-

шым быў сп. Віталь Зайка, які апублікаваў сваё новае апавяданьне. Ён каротка спыніўся на гісторыі й матывах напісаньня свайго твора і адзначыў, што нацыянальна арыентаваны і шукаючы сваёй нацыянальнай ідэнтычнасьці асобы існавалі заўсёды, так як існуюць яны цяпер. Тады, у 1970-я, калі беларускі нацыянальны ландшафт выглядаў спляжаным, мёртвым, людзі працягвалі шукаць сваю Беларусь, ісьці да яе. Таму праблема, і тады і цяпер, у пошуку й зьвяззеньні неабякавых людзей разам, у гадаваньні нацыянальнай салідарнасьці. У дадатак Зайка прачытаў некалькі сваіх перакладаў: вершы Марыі Паўлікоўскай “Шэйх” і Томаса Гарды “Пярэдадзень Новага году”.

Наступным выступіў Зянон – сп. Зянон Пазьняк, які дэбютаваў у альманаху з падборкамі сваіх апавяданьняў і вершаў. Сп. Пазьняк, між іншага, сказаў: “Я прачытаў амаль усю кніжку альманаха. Добрае ўражаньне ад падборкі і ад самых твораў. У Беларусі ня кожны аўтар, што хацеў бы надрукавацца, можа зрабіць гэта. І вельмі добра, што тут, далёка ад Бацькаўшчыны, ёсьць альманах, рэгулярна выдаецца. І таму дазвольце выказаць сваю павагу і захапленьне яго рэдактару сп. Марату Клакоцкаму. Вось прыклад таго, як чалавек ахвярна і мэтанакіравана робіць справу”. Сп. Пазьняк заўважыў, што ў альманаху ёсьць добрыя пераклады, і вось адзінае, хіба, чаго не стае – гэта добрай літаратурнай крытыкі, як жанру. Потым ён распавёў пра сябе, пра тое, што вершы

пісаў раней ужо шмат, а вось проза выйшла першы раз, бо патрабуе часу і больш мэтадычнай працы. Наагул паэзію пісаў даўно, з маладых гадоў, але не адчуваў упэўненасьці, пісаў у шуфляду аж да выхаду ў 2000 годзе зборніку “Глэрыя Патрыя”, хоць некалі паасобна творы друкавалі ў “Полымі”.

Сп-ня Марына Кражова ўжо не ўпершыню публікуе ў альманаху свае вершы, вась і сёлета яна надрукавала творы, поўныя патрыятычных і лірычных матываў. Падчас прэзэнтацыі сп-ня Кражова прачытала свой верш “Штурхаюць”, у якім адлюстравала сваё бачаньне выявы беларускага народу.

Сп. Марат Клакоцкі паведаміў, што адзін з аўтараў Эмігідыюш Рыжы (Архіепіскап Юры) адыйшоў з жыцьця ў лістападзе, і папрасіў ўшанаваць ягоную памяць хвілінай цішы. У цяперашнім нумары надрукаваныя ягоныя біяграфічныя нарысы пад назваю “Мой пачатак”.

Сп. Сяржук Сокалаў-Воюш распавёў пра сваё апавяданьне “Трак” і пра патрэбу супэр-героя ў беларускай літаратуры, якога не было хіба ад часоў У. Караткевіча. Гэта такі сабе “беларускі Рэмба”, безаглядны герой, які робіць сваю беларускую справу без усялякіх сэнтымэнтаў, наўпрост. У наступным нумары будзе працяг. Сп. Сокалаў-Воюш распавёў пра свае іншыя праекты: Тэрміналягічны слоўнік Асманскай імперыі, больш 500 ст., і Біяграфічны даведнік паўстанцаў

заканчэньне на бачыне 3

Трэцяя кніга пра Раду БНР на эміграцыі

Гардзiенка, Наталля; Юрэвіч, Лявон. Рада БНР (1982—1997): Падзеі. Дакументы. Асобы. Мiнск: Кнiгазбор, 2015. — 224 с. — (Бiблiятэка Бацькаўшчыны: кн. 28). — (Наклад 200 ас.)

Новая кніга Наталлі Гардзiенкі і Лявона Юрэвіча, выдадзеная ў 2015 годзе, зьяўляецца своеасаблівым заканчэньнем “трылёгіі”, прысьвечанай гісторыі паваяеннай Рады БНР. Гэтым разам у цэнтры ўвагі дасьледнікаў знаходзіўся пэрыяд кіраваньня Язэпа Сажыча.

1982—1997 гг. закранулі важныя і нават драматычныя падзеі ў жыцьці як беларускай эміграцыі, гэтак і мэтраполіі, што мелі спэцыфічны ўплыў на дзейнасьць Рады БНР. Раскол у БАПЦ і сумнавядомая “справа Лофтуса” адмоўна паўплывалі на беларускую грамаду на Захадзе наогул і на актыўнасьць беларускага дзяржаўнага прадстаўніцтва на выгнанні. Аднак перабудова ў СССР і ягонае падзеньне, зьяўленьне незалежнай Рэспублікі Беларусь, ня толькі актывізавалі кантакты дыяспараў з мэтраполіяй, але й паставілі на парадок дня пытаньне пра лёс БНР. У той час, калі іншыя эміграцыйныя ўрады спынялі сваё існаваньне, перадаючы паўнамоцтвы новаўтвораным уладным структурам мэтраполіі, беларускія палітыкі-эмігранты занялі пазыцыю чаканьня. У выніку, Рада БНР ня толькі ня зьнікла, але й атрымала імпульс для абнаўленьня сваёй дзейнасьці і шэрагаў за кошт новых радных зь ліку эмігрантаў, а таксама беларусаў постсавецкага замежжа. Усе згаданыя пэрыпэтыі дзейнасьці (а часам бяздзейнасьці) Рады БНР у часы кіраваньня Язэпа Сажыча прадстаўлены ў гістарычным нарысе на пачатку кнігі.

Наогул жа структура новай працы Наталлі Гардзiенкі і Лявона Юрэвіча цалкам адпавядае структуры папярэдніх двух выданьняў. За гістарычным нарысам ідзе разьдзел “Пратакты-

лы”, дзе прадстаўлены тыя пратаколы сэсіяў Рады БНР, якія аўтарам удалося адшукаць у архіўных сховішчах. Да пратаколаў дадаюцца “Дакументы”: маніфэсты, камунікаты, мэмарандумы. З улікам таго, што справаводства Рады ў часы Язэпа Сажыча вялося даволі эпізодычна, вялікае месца ў новым выданні займае разьдзел “Ліставаньне”. У карэспандэнцыі старшыні, Віталія Кажана, Раісы Жук-Грышкевіч, Аляксандра Лашука і іншых адлюстраваліся тыя нутраныя праблемы і працэсы, што адбываліся ў Радзе БНР у 1980-х—1990-х гг.

Даволі сыціпла, адпаведна зь дзейнасьцю дзяржаўнага прадстаўніцтва, выглядаюць “Бiблiяграфія” і “Хроніка дзейнасьці Рады БНР”. А ў разьдзеле “Асобы” прадстаўлены тры тэксты: “Жыцьцяпіс амэрыканскага беларуса” Віталія Кажана, а таксама бiяграфічныя нарысы пра Барыса Рагулю і Янку Запрудніка. Фактычна, менавіта на гэтых трох дзеяхах трымалася Рада БНР у адзначаны пэрыяд.

Трэцяя кніга, прысьвечаная паваяеннай Радзе БНР, падводзіць своеасаблівы вынік яе дзейнасьці за 50 гадоў. Чытач можа ўбачыць, як зьмяніліся ўмовы існаваньня Рады, яе прыярытэты і магчымасьці. Зьмешчаныя ва ўсіх частках “трылёгіі” тэксты дазваляюць ацаніць ролю і месца дзяржаўнага прадстаўніцтва як у эміграцыйнай грамадзе, гэтак і для паваяеннай гісторыі беларускай нацыянальнай ідэі наогул. Захаваньне ідэі незалежнай дзяржаўнасьці, безумоўна, зьяўляецца найбольш значным вынікам паўвекавой гісторыі паваяеннай Рады БНР, якая цяпер ужо, фактычна, даступная для азнаямленьня шырокай грамадзкасьці.

Я.С.

Прэзэнтацыя і сход

заканчэньне з бачыны 2

1863 году, больш за 10 тысяч бiяграмаў — вельмі цікавыя асобы, цікавыя факты. Напрыклад, шляхціц з Кобрыншчыны Малахоўскі стаў на эміграцыі вынаходнікам фатастужкі, Унук аднаго з паўстанцаў стаў архітэктарам статуі Хрыста ў Рыа-дэ-Жанэйра. Унучка Вярыгі-Дарэўскага стала рэзыдэнткай ГПУ ў Варшаве, і ўскосна спрычынілася да пагібелі савецкага амбасадара Войкава. Сп. Сокалаў-Воюш высунуў ідэю літаратурных вечарынаў, якія ўлучалі б аналіз літаратурных твораў.

Пра сваё апавяданьне “Гаспадыня свайго лёсу” распавяла сп-ня Ганна Шарко. Яна адзначыла, што напісала яго ўжо даўно, трошкі перапрацоўвала, і вось нарэшце вельмі рада я пабачыць яго надрукаваным. Яно прысьвячаецца памяці бабулі, якая натхняла ў жыцьці й заахвочвала да вывучэньня сваго роду, сваіх продкаў. Аўтарка падзякавала Марату Клякоцкаму і карэктарцы Віялесе Кавалёвай за дапамогу і падтрымку.

Затым з паведамленьнем пра свае творы і з аглядам усяго альманаху выступіла Валянціна Якімовіч. Яна паведаміла пра гісторыю напісаньня сваёй падборкі аўтабiяграфічных апавяданьняў “Маці-

адзіночка і сацыялістычны рэалізм”. Прамоўца спынілася на рэаліях таго часу, і на фактах сваёй бiяграфіі. Яна таксама распавяла пра свае ўражаньні ад чытаньня твораў, надрукаваных у дзевятым выпуску альманаху “Беларус” (2015).

Напрыканцы прысутныя моцнымі воплескамі падзякавалі рэдактару альманаха і ягоным аўтарам. Пасьля заканчэньня афіцыйнай часткі прысутныя маглі адзначыць выхад альманаху “Беларус”-2015 пры віне і пачастунках, мелі мажлівасьць набыць новае выданьне, пагутарыць з рэдактарам і аўтарамі, і калегаваліцца зь землякамі.

Вiталь ЗАЙКА

Конкурс працаў пра беларускае замежжа працягнуты да 1 сакавіка 2016 г.

На шматлікія просьбы ўдзельнікаў, працягнуты тэрмін прыёму працаў на конкурс, прысьвечаны гісторыі і сучаснасьці беларускага замежжа, які Згуртаваньне беларусаў сьвету “Бацькаўшчына” абвесьціла з нагоды свайго 25-гадовага юбілею. Можна паспець падаць працу да 1 сакавіка на адрас: zbsb.minsk@gmail.com з пазнакаю “На конкурс”.

